

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Habitat Agenda και Περιβαλλοντικοί Δείκτες Ε.Ο.Π.:
Μοντελοποίηση και Εφαρμογή στην Κοινότητα Παύλιανης

Κορνηλία Χριστοφοράτου, Γεωγράφος

Επιτροπή Παρακολούθησης:

Καθηγητής Κ. Κουτσόπουλος (επιβλέπων), Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Καθηγητής Κ. Κασσιός, Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Επ. Καθηγητής Γ. Φώτης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Περίληψη

Η επίδραση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικότερα θέματα ενασχόλησης της παγκόσμιας κοινότητας (σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο) κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Η επέκταση και παράλληλη εντατικοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών έχει θέσει κρίσιμα ερωτήματα σχετικά με τον καταλληλότερο τρόπο διαχείρισης της ανθρώπινης προόδου έχοντας παράλληλα καταστήσει την έννοια της ανάπτυξης κεντρική, στην προσπάθεια ευρέσεως ενός βιώσιμου τρόπου συγκερασμού των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με το περιβάλλον.

Με την παρούσα εργασία επιχειρείται η προσέγγιση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω της σύνθεσης και παράλληλης εφαρμογής ενός αριθμού δεικτών βιώσιμης ανάπτυξης, των αστικών δεικτών της Η.Α., σε τοπικό επίπεδο και ειδικότερα σε αυτό της ορεινής Κοινότητας Παύλιανης. Η Κοινότητα Παύλιανης συνιστά τυπικό παράδειγμα ορεινού αγροτικού οικισμού του Νομού Φθιώτιδας, σε δύο πυρήνες (Παύλιανη και Νέα Παύλιανη), με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, αλλά και ιδιαίτερα ενδιαφέρον φυσικό και οικιστικό περιβάλλον με δυνατότητες βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, έχοντας ολοκληρώσει την εφαρμογή των παραπάνω δεικτών, καταβάλλεται προσπάθεια αντιστοίχισης των δεδομένων της προαναφερθείσας Κοινότητας με το προσαρμοσμένο, για τις ορεινές περιοχές, μοντέλο αλληλεπίδρασης οικονομίας - περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (Ε.Ο.Π.), με στόχο τη διαπίστωση πιθανού πεδίου εφαρμογής του εν λόγω μοντέλου σε τοπική κλίμακα.

Η εφαρμογή των αστικών δεικτών της Η.Α. στην Κοινότητα Παύλιανης βοήθησε στην άντληση χρήσιμων ποιοτικών αλλά και ποσοτικών πληροφοριών για την εν λόγω Κοινότητα στη βάση τριών κύριων αξόνων:

- της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης,
- της χωροταξικής οργάνωσης και των χρήσεων γης και,
- του κτιριακού και οικιστικού αποθέματος

Μέσω της άντλησης των πληροφοριών αυτών πραγματοποιήθηκε:

- η καταγραφή και ακριβής αποτίμηση της φυσικής και κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας της Κοινότητας και
- ο εντοπισμός των προβλημάτων που την απασχολούν (με κυριότερα αυτά του συνεχούς γηράσκοντος πληθυσμού, της μετακινήσεως του νεότερου ηλικιακά πληθυσμού σε αστικά κέντρα και της σταδιακής ερημώσεως της γης).

Η προσπάθεια αντιστοίχισης των δεδομένων της Κοινότητας Παύλιανης με το προσαρμοσμένο, για τις ορεινές περιοχές, μοντέλο οικονομίας – περιβάλλοντος του Ε.Ο.Π. ανέδειξε την ύπαρξη τριών κινητήριων δυνάμεων με πεδίο εφαρμογής στην περιοχή. Οι κινητήριες αυτές δυνάμεις εντοπίζονται στον (1) Πληθυσμό, (2) τον Τουρισμό και την Αναψυχή και (3) τη Σταδιακή Εγκατάλειψη του Πρωτογενή Τομέα Παραγωγής. Σχετικές προς τις κινητήριες αυτές δυνάμεις εντοπίστηκαν μια σειρά καταστάσεων / επιπτώσεων με κυριότερες αυτές της ηλικιακής γήρανσης του πληθυσμού, του χαμηλού μορφωτικού του επιπέδου, της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης (αιχμιακός τουρισμός), της υιοθέτησης αστικών προτύπων και τεχνικών όπως επίσης και της ενασχόλησης με την κτηνοτροφία για την κάλυψη ατομικών και μόνο αναγκών.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, σε επίπεδο αντιδράσεων, προτείνεται η επιλογή συγκεκριμένων πολιτικών ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης με έμφαση στην ανάδειξη και ανάπλαση της Κοινότητας αλλά και του ευρύτερου φυσικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό παρατίθενται μια σειρά μέτρων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται διάφορες δραστηριότητες αναψυχής (π.χ. πεζοπορία, ορειβασία – καταρρίχηση, ποδήλατο βουνού), καθώς επίσης και σωστή περιβαλλοντική εκπαίδευση και διαβίωση στην ύπαιθρο. Συμπερασματικά, διαφαίνεται η δυνατότητα εφαρμογής του προσαρμοσμένου, για τις ορεινές περιοχές, μοντέλου του Ε.Ο.Π. σε επίπεδο τοπικής κλίμακας.